

Ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van de uitbreiding van het glastuinbouwbedrijf Pater Eustachiuslaan 17/19 Aarle- Rixtel

Gemeente Laarbeek

Bron: Google maps

Advies en begeleiding op het gebied van:

- Ruimtelijke ordening
- Planschade en overheidsaansprakelijkheid
- Algemeen bestuursrecht

Lindendijk 31
5491 GA Sint-Oedenrode
Mobiel: 06-22382732

*Juridisch Adviesbureau
van der Aa*

Telefoon: 0413-490773
E-mail: info@vanderaajuristen.nl
Web: www.vanderaajuristen.nl

Documentatiepagina

Titel	Ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van de uitbreiding van het glastuinbouwbedrijf Pater Eustachiuslaan 17/19 Aarle- Rixtel.
Opdrachtgever	Vereijken Kwekerijen BV. Pater Eustachiuslaan 17, 5735 SK Aarle- Rixtel
Datum	Oktober 2017
Versie	Ontwerp
Contactpersoon gemeente Laarbeek	De heer R.Rovers
Auteur namens Juridisch Advies- Bureau van der Aa	Mr. Ad van der Aa

Advies en begeleiding op het gebied van:

- Ruimtelijke ordening
- Planschade en overheidsaansprakelijkheid
- Algemeen bestuursrecht

*Juridisch Adviesbureau
van der Aa*

Lindendijk 31
5491 GA Sint-Oedenrode
Telefoon: 0413-490773
Mobiel: 06-22382732

E-mail: info@vanderaajuristen.nl
Web: www.vanderaajuristen.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Beschrijving huidige situatie en locatie uitbreiding	5
1.2 Omschrijving en motivering van het project	6
1.3 Wettelijk en formeel kader	9
1.4. Leeswijzer	9
2. Toetsing aan beleid	10
2.1 Landelijk beleid	10
2.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	10
2.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening	11
2.1.3 Ladder voor duurzame verstedelijking	11
2.2 Provinciaal beleid	12
2.2.1 Structuurvisie Ruimtelijke Ordening Noord-Brabant	12
2.2.2 Verordening ruimte Noord-Brabant 2014	12
2.2.3 Conclusie	16
2.3. Beleid waterschap	16
2.4. Gemeentelijk beleid	18
2.4.1. Structuurvisie Laarbeek 2010- 2020 Groei in balans	18
2.4.2. Bestemmingsplan buitengebied	19
2.4.3. Ruimtelijke kwaliteit	20
3. Ruimtelijke en milieuhygiënische aspecten	21
3.1 Aard en omvang van het project	21
3.2 Archeologie	21
3.3 Bedrijven en milieuzonering/hinderlijke bedrijvigheid	23
3.4 Bodem	24
3.5 Cultuurhistorie	24
3.6 Externe veiligheid	24
3.7 Flora en fauna	25
3.8 Geluid	27
3.9 Geurhinder als gevolg van veehouderijen	28
3.10 Infrastructuur en parkeren	28
3.11 Landschappelijke inpassing en investering ruimtelijke kwaliteit	29
3.12 Luchtkwaliteit	30
3.13 Waterhuishouding	31
4. Uitvoerbaarheid	33
4.1 Financieel-economische uitvoerbaarheid	33
4.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid	33
4. Juridische aspecten	34

Bijlagen:

1. Akoestisch onderzoek naar de geluidbelasting vanwege het kassencomplex van Vereijken Kwekerijen BV aan de Pater Eustachiuslaan 17 te 5735 SK Aarle- Rixtel.
2. Archeologie: Bureau voor Archeologie Rapport 269. Pater Eustachiuslaan 17-19, Aarle- Rixtel, gemeente Laarbeek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende fase. Datum 7 februari 2017, ISSN: 2214- 6687.
3. Selectieadvies Archeologische Monumentenzorg 2017-nr.24, d.d. 16-02-2017, Omgevingsdienst Brabant Zuid-Oost.
4. Archeologie: Inventariserend veldonderzoek (proefsleuven), Synthegra Archeologie, rapport S170036-b d.d. 01-09-2017.
5. Rapport verkennend bodemonderzoek Pater Eustachiuslaan 17/19 Aarle- Rixtel, nummer 1600771 d.d. 27 januari 2017, Lankelma Geotechniek Zuid B.V.
6. Quicksan flora en fauna, BM rapport 2016 Buro Maerlant d.d. 3 mei 2016
7. Landschappelijk inpassingsplan Pater Eustachiuslaan 17-19 Aarle- Rixtel, projectnummer 20151803-4, opgesteld door Milon d.d. 19-10-2017.
8. Rapportage Wet luchtkwaliteit Pater Eustachiuslaan 17-19 te Aarle- Rixtel, opgesteld door Agron Advies. Datum 13 juni 2016
9. Watertoets ter plaatse van de Pater Eustachiuslaan 17 te Laarbeek, opgesteld door Milon. Datum 25 februari 2016, projectnummer 20151803.
10. Reactie Waterschap Aa en Maas d.d. 13-06 2016 kenmerk 447407.

1. Inleiding

1.1 Beschrijving huidige situatie en locatie uitbreiding

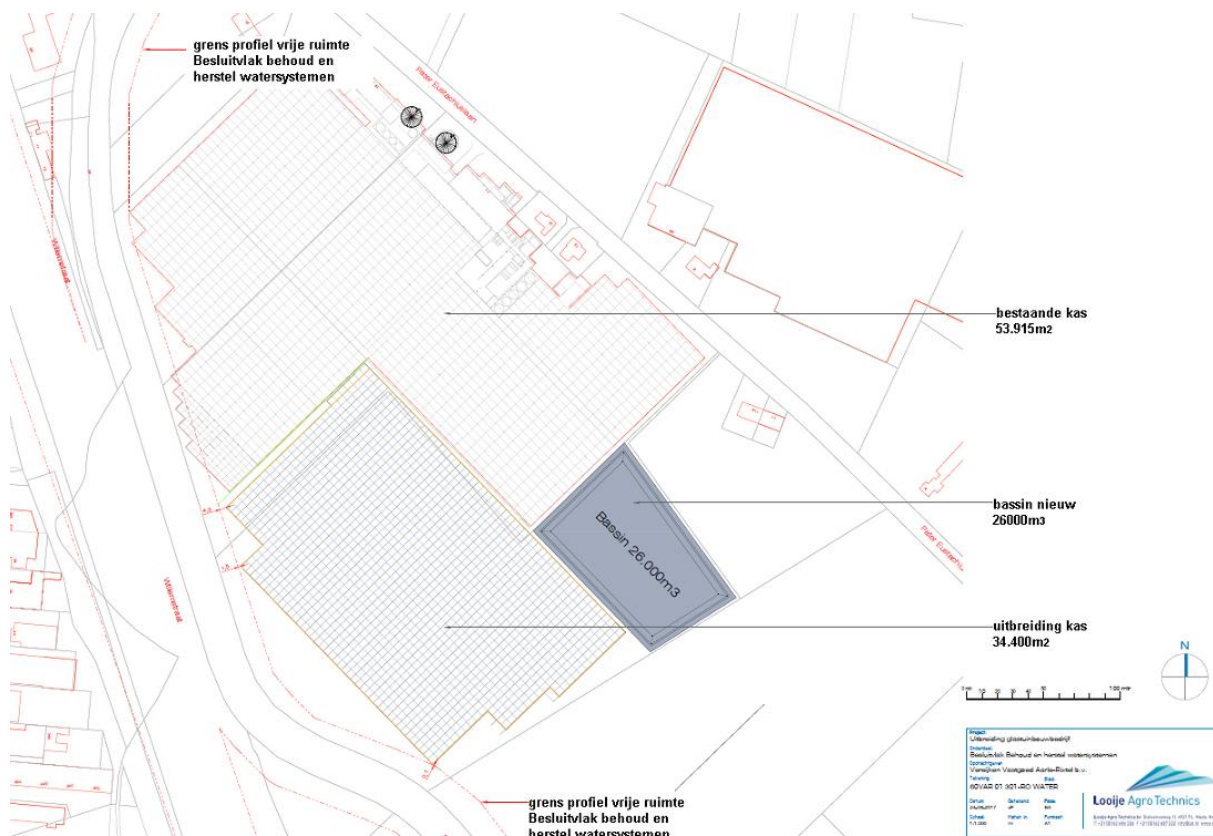
De initiatiefnemer Vereijken Kwekerijen BV exploiteert op twee locaties in de gemeente Laarbeek en verder in Someren en Asten-Heusden glastuinbouwbedrijven die zich geheel toelagen op de teelt van Tasty Tom tomaten. De hoofdvestiging bevindt zich aan de Pater Eustachiuslaan 17/ 19 in Aarle-Rixtel.

Tasty Tom is een tomatenras dat zowel in Nederland als in enkele andere landen zeer hoog staat aangeschreven bij detailhandel en consument. Er is een stijgende vraag naar dit product. Vereijken Kwekerijen streeft er naar de productie op een zodanige omvang te brengen dat kan worden voldaan aan de nog steeds stijgende vraag. De huidige productiecapaciteit is daarvoor niet toereikend. Vandaar de wens om deze uit te breiden. Enkele jaren geleden heeft zich de geheel onverwachte mogelijkheid voorgedaan om een perceel grond van ± 5 hectare aan te kopen dat direct grenst aan het bestaande bedrijf aan de Pater Eustachiuslaan 17/ 19. Op onderstaande luchtfoto (bron Google Earth) is het perceel rood omlijnd aangegeven. De foto geeft een goed beeld van de ligging van het perceel in groter verband en van de ligging direct aansluitend aan het bestaande bedrijfscomplex. Hier staan nu 5 hectare kassen.-Het is de bedoeling om ruim 3,4 hectare glas en een waterbassin van 26.000m³, globaal aangeduid met de rode cirkel, te realiseren. Hiervoor moet het geldende bestemmingsplan Buitengebied worden aangepast. Aan de Peeldijk ligt een tweede bedrijfslocatie.

1.2. Omschrijving en motivering van het project

Op onderstaande figuur is meer gedetailleerd de bestaande situatie (53.915m² kas) en nieuwe situatie te zien: 34.400m² kas en een waterbassin met een oppervlakte van 7000m² en een inhoud van 26000m³. Bij de situering van de nieuwe kas is rekening gehouden met het zogeheten Profiel van vrije ruimte dat conform de regelgeving van het Waterschap Aa & Maas in combinatie met de provinciale Verordening ruimte (Besluitvlak behoud en herstel van watersystemen) van toepassing is. Zie ook hierna de paragrafen 2.2.1, themakaarten water en natuur en landschap en paragraaf 2.3.

Na realisering van deze uitbreiding beschikt het bedrijf over vijf productie- locaties van elk circa 7-8 ha glas: het betreft naast de onderhavige locatie ook nog de locaties aan de Peeldijk in Aarle- Rixtel en die in Someren (2x) en Asten- Heusden.

Het distributie- en verpakkingscentrum ten behoeve van de onderhavige locatie en van die aan de Peeldijk is in 2013 in zijn geheel naar laatstgenoemde locatie verplaatst. In de loop van 2017 zal ook het kantoor naar die locatie worden verplaatst.

In paragraaf 1.1. is aangegeven dat de aankoop van het aangegeven perceel een “geheel onverwachte” mogelijkheid is geweest. Dat is het geval omdat eerdere pogingen eind jaren negentig en ook nog daarna om het perceel aan te kopen geen succes hadden opgeleverd terwijl dit inmiddels wel is gelukt.

Omdat het vóór die aankoop niet mogelijk was om aangrenzend aan het bestaande complex uit te breiden, is gekozen voor een uitbreiding op afstand aan de Peeldijk op een afstand van hemelsbreed ruim 600 meter. Op de luchtfoto op de vorige pagina is deze locatie aangeduid met ‘uitbreiding op afstand’. Ten behoeve van die uitbreiding heeft de gemeenteraad van Laarbeek op 28 april 2005 het bestemmingsplan Glastuinbouwdoorgroeigebied Laarbeek vastgesteld. Dit besluit was toen nog

onderworpen aan goedkeuring van gedeputeerde staten. Naar aanleiding van ingestelde beroepen is het besluit inzake goedkeuring grotendeels vernietigd door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Op 27 november 2007 hebben gedeputeerde staten onder afwijking van het streekplan het bestemmingsplan grotendeels goedgekeurd. Dit bestemmingsplan is integraal overgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 6 juli 2010. Dit bestemmingsplan is onherroepelijk geworden door de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 27 juni 2012 kenmerk 201009842/1/R2.

In het kader van de voorbereidingsprocedure van het bestemmingsplan Buitengebied heeft Vereijken een zienswijze ingediend inhoudende het verzoek aan de gemeenteraad om in dat bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid op te nemen die het mogelijk zou maken om de bestemming agrarisch onbebouwd van de gronden waar het ook nu om gaat te wijzigen in de bestemming agrarisch, glastuinbouw. De gemeenteraad heeft dit toen afgewezen met het argument dat in het bestemmingsplan Buitengebied in navolging van het bestemmingsplan Glastuinbouwdoorgroeigebied Laarbeek de eindsituatie qua omvang van de bestaande glastuinbouwbedrijven was aangegeven. In de door Vereijken aangevoerde argumenten werd toen geen aanleiding gezien om een ander standpunt in te nemen. Naar aanleiding van het beroep van Vereijken heeft de Afdeling bestuursrechtspraak vervolgens uitgesproken dat de gemeenteraad op redelijke gronden tot dat besluit was gekomen. De Afdeling beriep zich hierbij onder andere op het provinciale glastuinbouwbeleid zoals het in die tijd was neergelegd in de Beleidsnota glastuinbouw van 2006. De enkele omstandigheid dat Vereijken er inmiddels in geslaagd was de aangrenzende gronden aan te kopen, wat in de jaren daarvoor niet voorzienbaar was, vond de Afdeling geen doorslaggevend argument op grond waarvan de gemeente ruimere mogelijkheden voor glastuinbouw in het plan had moeten opnemen.

Inmiddels is er beleidsmatig het nodige veranderd met name ook waar het de provincie betreft. Het provinciaal ruimtelijk beleid inzake glastuinbouw is opgenomen in de Verordening ruimte 2014. De regels voor doorgroeigebieden glastuinbouw zijn opgenomen in artikel 27. In lid 1 is aangegeven dat de gemeente in een bestemmingsplan bepaalt tot welke omvang een in een doorgroeigebied gevestigd glastuinbouwbedrijf mag uitbreiden. Verder kan een gemeente op grond van lid 4 medewerking verlenen aan uitbreiding van een bestaand, binnen een doorgroeigebied gevestigd bedrijf, door nieuwvestiging mits is aangetoond dat er geen mogelijkheid bestaat voor uitbreiding van het bestaande bouwperceel.

Het bestaande bedrijf alsmede de gronden waar de uitbreiding is voorzien zijn gelegen binnen het in de Verordening ruimte aangegeven doorgroeigebied zodat de gemeente Laarbeek kan bepalen of met de gewenste uitbreiding wordt ingestemd.

Principe- instemming

Naar aanleiding van een uitgebreid onderbouwd principe- verzoek hebben burgemeester en wethouders van Laarbeek bij brief 22 juli 2015 aangegeven dat zij inmiddels in tegenstelling tot eerder ingenomen standpunten in principe bereid zijn medewerking te verlenen aan de gevraagde uitbreiding. Hierbij is gesteld dat in de aan te leveren ruimtelijke onderbouwing duidelijk moet worden aangegeven op grond waarvan die uitbreiding nu in tegenstelling tot 2010, toen de raad het bestemmingsplan buitengebied vaststelde wel gerechtvaardigd kan worden geacht. Daarnaast is in de brief de vraag gesteld waarom de uitbreiding op deze locatie gestalte moet krijgen en bijvoorbeeld niet bij een van de andere bedrijven van Vereijken. Hierbij is met name genoemd het vestigingsgebied voor glastuinbouw in Someren.

Ten aanzien van dit laatste punt wordt opgemerkt dat er bij de andere bestaande locaties geen mogelijkheden zijn voor uitbreiding omdat deze locaties ingesloten liggen tussen andere bedrijven

zodat de fysieke ruimte om uit te breiden ontbreekt. Alleen in Aarle- Rixtel is er nog wel uitbreidingsruimte. Het enige alternatief zou dus zijn nieuwvestiging op een geheel nieuwe locatie. Dit zou vanwege de hieraan verbonden bedrijfstechnische en bedrijfseconomische consequenties een te ingrijpende aangelegenheid worden en is niet haalbaar.

De volgende argumenten hebben na ampele overweging geleid tot het standpunt dat er geen sprake is van overwegende bezwaren van beleidsmatige aard tegen de gewenste uitbreiding op de onderhavige locatie in Aarle- Rixtel.

- In het Economisch Actieplan 2005- 2010 is onder andere als ruimtelijk relevant actiepunt opgenomen het bevorderen van de ontwikkelingsmogelijkheden en – locaties voor glastuinbouw. Dit is niet verder geconcretiseerd. Ook in de Structuurvisie Laarbeek 2010-2020 | Groei in balans komt de sector glastuinbouw aan de orde, zij het slechts in beperkte zin. Zo worden er geen concrete mogelijkheden aangegeven voor uitbreiding van de bestaande bedrijven in het doorgroeigebied. Er wordt wel verwezen naar het Economisch Actieplan.
Als men nu, begin 2016, de balans opmaakt, kan worden geconstateerd dat er in de sector weinig ontwikkelingen hebben plaatsgevonden. De uitbreidingsplannen van Vereijken worden gezien als een welkom initiatief.
- Het betreft hier een glastuinbouwbedrijf dat zich een vooraanstaande positie heeft verworven op het gebied van de teelt van tomaten
- De uitbreidingslocatie sluit direct aan op een bestaand kassencomplex zodat de ruimtelijke ingreep in het gebied relatief beperkt is.
- Het perceel grenst direct aan het bestaande bedrijfscomplex zodat gebruik kan worden gemaakt van alle bestaande organisatorische en ondersteunende voorzieningen (bijvoorbeeld de verwerkingsruimte) die nodig zijn voor het afleveringsgereed maken van het geteelde product. Hier kan de totale productie worden verwerkt. Dit is zowel bedrijfstechnisch als kostentechnisch een enorm voordeel.
- Het perceel biedt de ruimte om een waterbassin te realiseren voor de opvang van het hemelwater dat op de kassen valt. Dit bassin staat niet alleen ten dienste van de nieuwe kassen maar ook van de bestaande kassen zodat er wat betreft dit aspect sprake is van een groot extra voordeel in vergelijking met de bestaande situatie. Met deze voorziening wordt piekafvoer van regenwater voorkomen en wordt bereikt dat er circa 60% minder grondwater hoeft te worden opgepompt dan nu het geval is.
- De al bestaande warmtekrachtcentrale kan optimaal worden benut.
- In de glastuinbouw is en blijft sprake van nieuwe ontwikkeling op teelttechnisch gebied. Nieuwbouw van kassen biedt de mogelijkheid om vanuit een blanco situatie optimaal gebruik te maken van de nieuwste technieken terwijl dat in bestaande kassen altijd op zekere beperkingen stuit.
- De initiatiefnemer onderkent dat de grond niet geschikt voor biologische teelt in de volle grond. In de periode dat de voorbereidingen werden getroffen voor de uitbreiding op afstand aan de Peeldijk was dit, afgezien van de eigendomskwestie ook nog een bedrijfstechnisch argument dat toen pleitte tegen uitbreiding van het bestaande bedrijf in het onderhavige gebied. Biologische teelt in de volle grond leek toen een flink perspectief te hebben maar dat is inmiddels niet meer het geval. Momenteel is dit aspect voor de initiatiefnemer geen overwegend bezwaar meer aangezien de vraag naar biologisch geteelde tomaten sterk is achtergebleven.

1.3 Wettelijk en formeel kader

Om het initiatief planologisch mogelijk te maken wordt een partiële herziening van het bestemmingsplan Buitengebied als bedoeld in artikel 3.1. van de Wet ruimtelijke ordening in procedure gebracht.

1.4 Leeswijzer

Deze toelichting is als volgt opgebouwd. In Hoofdstuk 2 worden de relevante aspecten van het landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid besproken. In Hoofdstuk 3 komen de verschillende relevante ruimtelijke en milieukundige aspecten aan de orde. In Hoofdstuk 4 wordt aandacht besteed aan de financieel-economische aspecten. Hoofdstuk 5 tenslotte gaat in op juridische aspecten.

2. Toetsing aan beleid

2.1 Landelijk beleid

2.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van het Ministerie van infrastructuur en Milieu wordt het nationaal beleid voor de ruimtelijke ordening geschetst alsmede de ambities van het Rijk tot 2040 op dit gebied. Concreter zijn deze ambities uitgewerkt in drie rijksdoelen en worden de daarbij spelende nationale belangen en opgaven op het gebied van infrastructuur en ruimte op gebiedsniveau beschreven. In totaal worden 13 nationale belangen beschreven waarvoor het Rijk verantwoordelijk is; daarbuiten hebben de decentrale overheden beleidsvrijheid. De SVIR is niet rechtstreeks bindend voor lagere overheden, maar de inhoud moet wel in de belangenafweging worden betrokken. Vandaar dat aan de SVIR in deze toelichting niet voorbij mag worden gegaan.

Dertien nationale belangen

Om de drie rijksdoelen voor 2028 te bereiken moet er vooral decentraal het nodige werk worden verzet. Er is inzet nodig voor dertien zogenoemde 'nationale belangen':

1. een excellent en internationaal bereikbaar vestigingsklimaat in de stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren;
2. ruimte voor het hoofdnetwerk voor (duurzame) energievoorziening en voor energietransitie;
3. ruimte voor het hoofdnetwerk voor vervoer van (gevaarlijke) stoffen via buisleidingen;
4. efficiënt gebruik van de ondergrond;
5. een robuust hoofdnetwerk van weg, spoor en vaarwegen rondom en tussen de belangrijkste stedelijke regio's inclusief de achterlandverbindingen;
6. betere benutting van de capaciteit van het bestaande mobiliteitssysteem van weg, spoor en vaarwegen;
7. in stand houden van de hoofdnetwerken van weg, spoor en vaarwegen om het functioneren van de netwerken te waarborgen;
8. verbeteren van de milieukwaliteit (lucht, bodem, water) en bescherming tegen geluidsoverlast en externe veiligheidsrisico's;
9. ruimte voor waterveiligheid, een duurzame zoetwatervoorziening en klimaatbestendige stedelijke (her)ontwikkeling;
10. ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten;
11. ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten;
12. ruimte voor militaire terreinen en activiteiten;
13. zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke plannen.

Zonder nader specifiek onderzoek kan worden gesteld dat het onderhavige project geen van de nationale belangen raakt. Het project is daarvoor te kleinschalig en het projectgebied ligt bovendien niet aan een belangrijke transportverbinding en evenmin in de buurt van een militair terrein en het terrein maakt ook geen onderdeel uit van de nationale herijkte Ecologische Hoofdstructuur. Uiteraard moet het project wel voldoen aan het uitgangspunt van een goede ruimtelijke ordening. De hiervoor relevante aspecten komen verderop in deze toelichting aan de orde.

2.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) worden de 13 nationale belangen uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) juridisch vertaald. Hiermee wordt beoogd de doorwerking van de nationale belangen op provinciaal en lokaal niveau te waarborgen. In het Barro worden regels gesteld voor bestemmingsplannen met als doel om de nationale belangen uit de SVIR te verwezenlijken. Het Barro legt dus wél rechtstreekse verplichtingen op. In een toelichting bij een bestemmingsplan moet rekening worden gehouden met het Barro. Het plangebied raakt echter zoals aangegeven geen van de genoemde rijksbelangen, zodat het Barro niet aan de realisatie van onderhavig project in de weg staat.

2.1.3. Ladder voor duurzame verstedelijking

Naar aanleiding van het desbetreffende onderdeel van de principe- uitspraak van burgemeester en wethouders wordt in deze paragraaf ingegaan op de vraag of de uitbreiding op deze locatie zich vanuit een oogpunt van zuinig ruimtegebruik verdraagt met de ladder voor duurzame verstedelijking omdat men zou kunnen redeneren dat, gelet op het gegeven dat Vereijken ook in Someren gevestigd is, de uitbreiding ook daar gerealiseerd zou kunnen worden. Dit is echter niet het geval, er is bij de huidige vestigingslocaties geen grond voor uitbreiding beschikbaar, zodat het dus altijd zou gaan om nieuwvestiging op een op zich zelf staande locatie.

De ladder voor duurzame verstedelijking vloeit voort uit de hiervoor beschreven SVIR en is vastgelegd in artikel 3.1.6 lid 2 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Op basis van art. 5.20 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) jo. art. 3.1.6 lid 2 Bro dient een ruimtelijke onderbouwing voor een project dat als een stedelijke ontwikkeling wordt aangemerkt, te worden getoetst aan de ladder voor duurzame verstedelijking. De eerste vraag is dus of er sprake is van een stedelijke ontwikkeling.

In artikel 1.1.1. lid 1 sub i van het Bro is het begrip stedelijke ontwikkeling gedefinieerd als een ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen. Een uitbreiding van een bestaand glastuinbouwbedrijf is een agrarische ontwikkeling waarvoor het bestaand stedelijk gebied niet het aangewezen gebied is. Er is derhalve geen strijd met de ladder voor duurzame verstedelijking.

Dit neemt niet weg dat er wel sprake is van zuinig, efficiënt ruimtegebruik omdat de uitbreiding direct aansluit aan een bestaand bedrijf waar alle ondersteunende voorzieningen reeds aanwezig zijn zodat de te occuperen gronden volledig benut kunnen worden voor het hoofddoel, het telen van tomaten. Daarnaast is er ruimte voor het realiseren van een voor glastuinbouwbedrijven zeer wezenlijke voorziening als het waterbassin dat ook gaat functioneren voor de reeds bestaande kassen.

2.2. Provinciaal beleid

2.2.1 Structuurvisie Ruimtelijke Ordening Noord-Brabant

De Structuurvisie ruimtelijke ordening Noord-Brabant is op 1 januari 2011 in werking getreden terwijl op 19 maart 2014 een partiële herziening van deze structuurvisie in werking is getreden.

De Structuurvisie geeft de hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid aan. De structuurvisie is opgebouwd uit twee delen. Deel A bevat de hoofdlijnen van het beleid, de provinciale belangen worden hierin gedefinieerd en verder wordt aangegeven welke ruimtelijke keuzes de provincie heeft gemaakt en vanuit welke filosofie zij de gestelde doelen wil bereiken. Die filosofie is: 'samenwerken aan kwaliteit'. Regionale samenwerking wordt sterk gestimuleerd.

De provincie heeft gekozen voor vier ruimtelijke hoofdstructuren te weten de groenblauwe structuur, het landelijk gebied, de stedelijke structuur en de infrastructuur. Voor elke structuur worden ambities en beleid geformuleerd. Dit is beleid op hoofdlijnen. Een verdere concretisering om dit beleid te realiseren, heeft plaatsgevonden in de Verordening ruimte 2014. Hierin staan regels waarmee een gemeente rekening moet houden als er zich nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen aandienen.

2.2.2. Verordening ruimte 2014(geconsolideerde versie 15-07-2017)

Algemeen

De Verordening ruimte Noord-Brabant 2014 is op 19 maart 2014 in werking getreden .De verordening is nadien op onderdelen gewijzigd, in deze toelichting is de geconsolideerde versie per 15 juli 2017als uitgangspunt genomen. De onderwerpen die in deze verordening geregeld worden, zijn: het aanwijzen van bestaand stedelijk gebied, zoekgebied voor stedelijke ontwikkeling, ecologische hoofdstructuur, waterberging, ontwikkeling intensieve veehouderij en glastuinbouw en boomteelt.

Nieuwe ontwikkelingen, dat wil zeggen ontwikkelingen die niet rechtstreeks mogelijk zijn op basis van een geldend bestemmingsplan, moeten worden getoetst aan de Verordening ruimte. De verordening bevat daartoe concrete regels. In de toelichting bij een bestemmingsplan of in een ruimtelijke onderbouwing moet worden aangegeven hoe het desbetreffende initiatief zich verhoudt tot de Verordening ruimte en/of en in hoeverre het daarin past.

Ruimtelijke kwaliteit

Een belangrijk onderdeel van de verordening is hoofdstuk 2, dat algemene regels bevat over de bevordering van de ruimtelijke kwaliteit. Artikel 3.1 bevat een algemene zorgplicht voor ruimtelijke kwaliteit, terwijl artikel 3.2 regels bevat voor kwaliteitsverbetering van het landschap. De regeling houdt in grote lijnen het volgende in.

Een bestemmingsplan dat voorziet in een ruimtelijke ontwikkeling draagt bij aan de zorg voor het behoud en de bevordering van de ruimtelijke kwaliteit van het betrokken gebied en de naaste omgeving. Voorts dient toepassing aan het principe van zuinig ruimtegebruik (artikel 3.1 lid 2) te worden gegeven. Deze zorgplicht geldt zowel binnen als buiten het bestaand stedelijk gebied. Onder ruimtelijke ontwikkeling worden verstaan bouwactiviteiten en planologische gebruiksactiviteiten

waarvoor een wijziging van het planologisch regime nodig is of op grond van de Wabo en het Bor een omgevingsvergunning is vereist. Zie artikel 1.1 sub 72 van de verordening.

Artikel 3.2 bepaalt dat een bestemmingsplan dat een ruimtelijke ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied mogelijk maakt, regelt dat die ruimtelijke ontwikkeling gepaard gaat met een aantoonbare en uitvoerbare fysieke verbetering van de aanwezige of potentiële kwaliteiten van bodem, water, natuur, landschap, cultuurhistorie of van de extensieve recreatieve mogelijkheden van het gebied waarop de ontwikkeling haar werking heeft.

De onderhavige ontwikkeling vindt plaats buiten het bestaand stedelijk gebied (zie hieronder bij 'stedelijke ontwikkeling'), zodat artikel 3.2 van toepassing is op dit project. Het onderdeel ruimtelijke kwaliteit wordt verder uitgewerkt in paragraaf 2.3.3 als onderdeel van het gemeentelijk beleid.

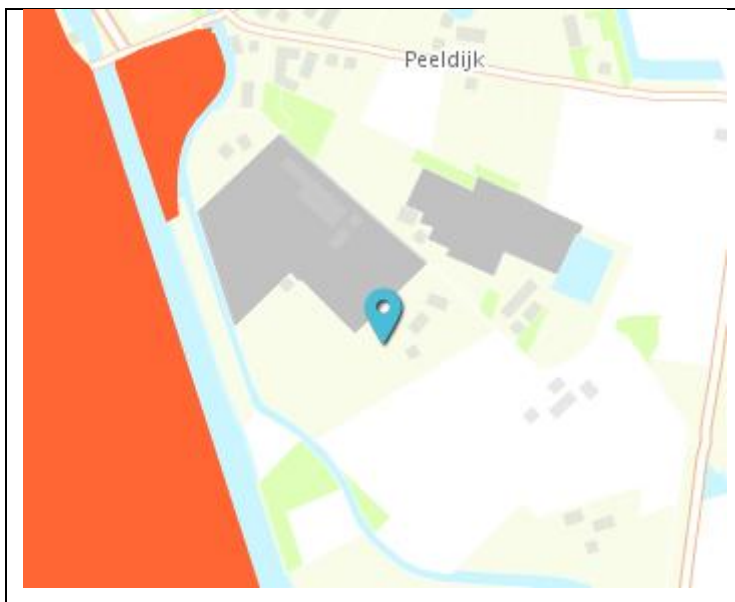
Kaarten

De verordening bestaat uit een aantal regels met toelichting en kaarten met de volgende thema's:

- Stedelijke ontwikkeling
- Cultuurhistorie
- Agrarische ontwikkeling en windturbines
- Water
- Natuur en landschap

In deze paragraaf wordt ingegaan op de opgesomde thema's en wordt getoetst in hoeverre het project past binnen de van toepassing zijnde regels. Ter illustratie is telkens een uitsnede van de desbetreffende themakaart. Het plangebied is hierop met een blauw aanduidingsteken aangeduid. Verder is aangegeven of het desbetreffende thema consequenties heeft voor het onderhavige project.

Themakaart Stedelijke ontwikkeling

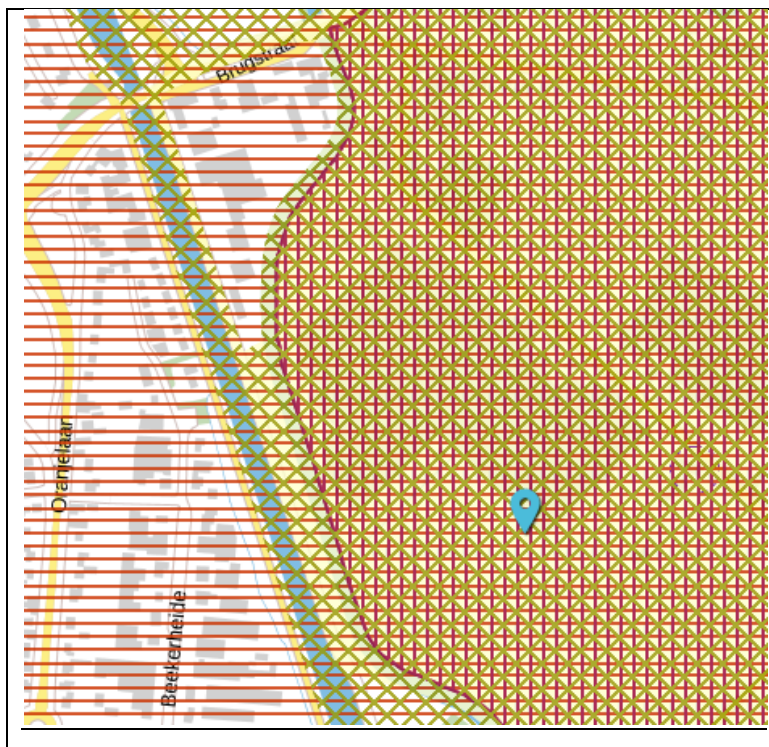
Het plangebied ligt buiten het bestaand stedelijk gebied en buiten het zoekgebied voor stedelijke ontwikkelingen zodat kan worden geconcludeerd dat de uitbreiding van de glastuinbouw hier geen belemmering vormt voor het in de verordening opgenomen verstedelijkingsbeleid.

Themakaart Cultuurhistorie

Het plangebied ligt niet binnen een als cultuurhistorisch waardevol aangeduid gebied. In de omgeving liggen wel twee complexen van cultuurhistorisch belang maar zoals de figuur laat zien, vormen de bestaande kassen al een fysieke scheiding zodat de uitbreiding niet van invloed is op die complexen.

Themakaart Agrarische ontwikkeling en windturbines

Het plangebied ligt binnen het gemengd landelijk gebied met de nadere aanduidingen doorgroeigebied glastuinbouw, stalderingsgebied en beperkingen veehouderij. De twee laatst genoemde aanduidingen hebben betrekking op regulering van de veehouderij en zijn niet direct relevant voor de glastuinbouw.

Artikel 28 bevat regels voor doorgroeigebieden voor glastuinbouw en hierin is onder meer bepaald dat in een bestemmingsplan wordt geregeld tot welke omvang uitbreiding van een bestaand glastuinbouwbedrijf is toegestaan. Het provinciaal ruimtelijk beleid laat uitbreiding van glastuinbouw op de onderhavige locatie dus in beginsel toe. Het is aan de gemeente om dit verder uit te werken en af te wegen wat de omvang mag zijn. Het onderhavige bestemmingsplan voorziet hierin.

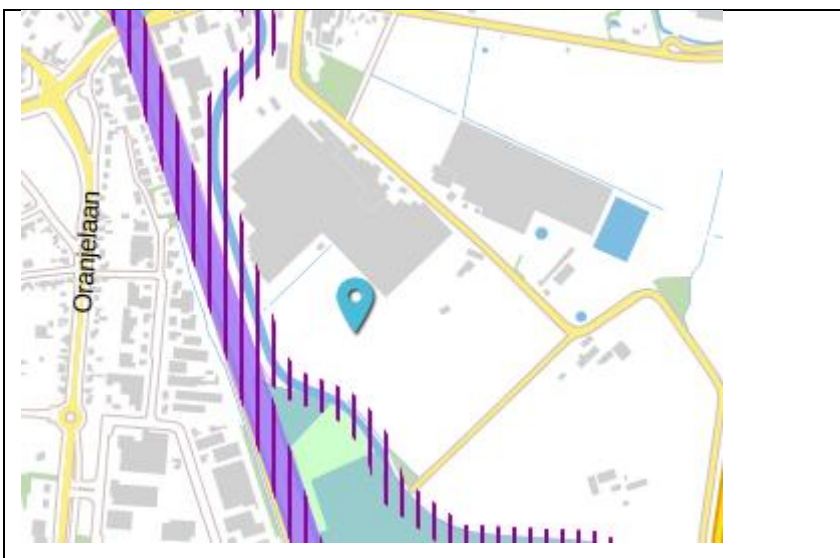
Er is geen sprake van een zoekgebied voor windturbines zodat dit aspect buiten beschouwing kan blijven.

Themakaart Water

Met betrekking tot het thema water geldt binnen het gebied waar de kassen en het waterbassin zijn geprojecteerd geen nadere aanduiding. Deze gronden grenzen wel aan het gebied met de aanduiding 'behoud en herstel van watersystemen' dat de Zuid- Willemsvaart en de rivier de Aa met de direct aangrenzende strook grond omvat. Het betreft de op bovenstaande figuur rood omlijnde gronden. Zie verder het hierna volgende onderdeel Natuur en landschap en verderop de paragraaf waterhuishouding in hoofdstuk 3.

Themakaart Natuur en landschap

Op deze themakaart is dezelfde zone 'behoud en herstel van watersystemen' opgenomen als op de themakaart Water. Deze strook geldt als zoekgebied voor nadere invulling met het oog op de te beschermen belangen. Artikel 18.1 lid 1 bepaalt dat een bestemmingsplan dat op deze gronden betrekking heeft mede strekt tot de verwezenlijking en het behoud, beheer en herstel van de watersystemen. Op grond van lid 2 en 3 moet het bestemmingsplan ter zake beperkingen bevatten ten aanzien van onder andere agrarische ontwikkelingen, in het bijzonder wat betreft daarmee verband houdende bebouwing, het aanbrengen van oppervlakteverhardingen of verharde oppervlakten van meer dan 100m² en het ophogen van gronden. Tenslotte bepaalt lid 3 dat in het bestemmingsplan moet worden opgenomen dat het waterschapsbestuur moet worden gehoord als zich een ontwikkeling aandient als bedoeld in lid 2.

Het geldende bestemmingsplan, dat in 2010 is vastgesteld bevat – nog- geen specifieke aanduiding voor de strook grond van 25 meter grenzend aan de rivier de Aa. De bestemming is Agrarisch. In artikel 3.5 van de regels is wel het vereiste van aanlegvergunning opgenomen voor een aantal nader omschreven werkzaamheden waaronder het ophogen van gronden of het aanbrengen van verhardingen over een oppervlakte van meer dan 100m². Qua bebouwing zijn alleen bouwwerken geen gebouwen zijnde toegestaan.

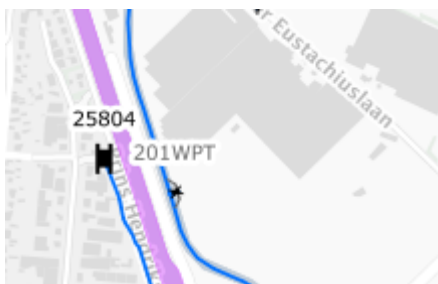
In het nieuwe bestemmingsplan wordt voor de onderhavige strook een regeling opgenomen die voldoet aan genoemd artikel 18.1 zodat de strook ook in de toekomst gevrijwaard blijft van ontwikkelingen die een belemmering kunnen vormen voor de in de verordening geformuleerde doelstelling.

Conclusie

Het onderhavige project is in overeenstemming met het provinciaal beleid.

2.3 Beleid waterschap

De locatie ligt in het werkgebied van het waterschap Aa & Maas. Dit waterschap hanteert evenals de andere Brabantse waterschappen beleidsregels voor waterkering, waterkwantiteit en grondwater. Een ervan is de Beleidsregel profiel van vrije ruimte bij oppervlaktewaterlichamen, artikel 14A. In artikel 14A.1.1 is het Profiel van vrije ruimte gedefinieerd als de ruimte zoals vastgelegd in de legger ter weerszijden van, boven en onder een waterstaatswerk of een toekomstig waterstaatswerk die naar het oordeel van de beheerder nodig is voor toekomstige verbeteringen, zoals ecologische verbindingzones, beekherstel en meandering. Onderstaande figuur is een uitsnede uit de vastgestelde legger van het waterschap. Hierop is de waterloop, de Aa wel maar het profiel van vrije ruimte niet nader aangegeven.

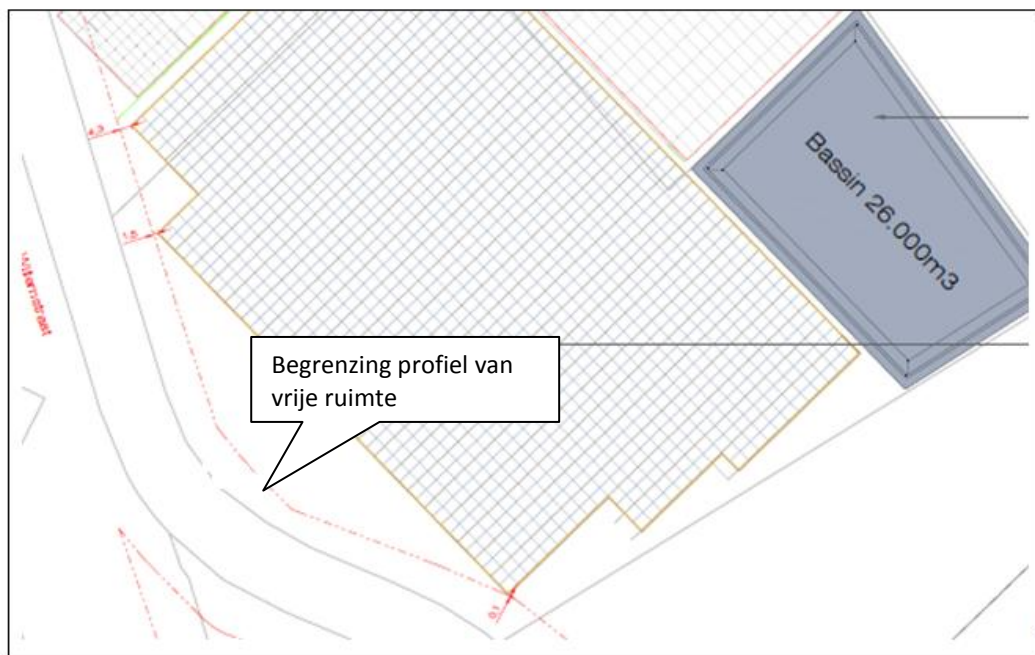

Volgens informatie van het waterschap wordt in die gevallen de strook aangehouden die in de provinciale Verordening ruimte is opgenomen voor de zones 'behoud en herstel van watersystemen'.

Het waterschap Aa & Maas hecht er aan dat deze zone gevrijwaard blijft van ontwikkelingen die een belemmering kunnen vormen voor beekherstel. Hiermee is rekening gehouden bij de ontwikkeling van de onderhavige plannen. De kassen worden geprojecteerd buiten de op de themakaarten Water en Natuur en landschap aangegeven zone en er worden in deze zone ook geen andere onomkeerbare werken voorzien. Deze zone wordt in overleg met waterschap en gemeente op een passende wijze landschappelijk ingericht. Dit is uitgewerkt in het landschappelijk inpassingsplan d.d. 19 oktober 2017 dat adviesbureau Milon heeft opgesteld. Dit is als bijlage gevoegd bij deze ruimtelijke onderbouwing. Zie voor een uitgebreider beschrijving verder paragraaf 3.11 'Landschappelijke inpassing en investering ruimtelijke kwaliteit'.

Zoals aan het slot van paragraaf 2.2. is aangegeven wordt de regeling in het bestemmingsplan afgestemd op de geformuleerde doelstelling.

Op onderstaande figuur is de situering van de kassen ten opzichte van het profiel van vrije ruimte aangegeven.

Conclusie

Het onderhavige project is in overeenstemming met het beleid van het waterschap.

2.4 Gemeentelijk beleid

2.4.1. Structuurvisie Laarbeek 2010- 2020 Groei in balans

De gemeenteraad van Laarbeek heeft deze structuurvisie op 16 september 2010 vastgesteld. De Visiekaart, waarvan hieronder een uitsnede is opgenomen, maakt deel uit van de structuurvisie. Op deze uitsnede is de locatie waar de uitbreiding van het glastuinbouwbedrijf is voorzien, met de rode cirkel aangeduid. De locatie grenst aan een reserveringsgebied voor waterberging (licht blauw ingekleurd), de lichtblauwe asterix duidt aan dat de omgeving een recreatieve potentie heeft.

In de Structuurvisie wordt op een aantal punten nog verwezen naar het Reconstructieplan de Peel dat inmiddels zijn formele geldigheid heeft verloren. Dit wil echter niet zeggen dat daarmee alle inhoudelijke aspecten zijn achterhaald. In het reconstructieplan is het gebied aangeduid als doorgroeigebied glastuinbouw.

In het Economisch Actieplan 2005-2010 waaraan in de Structuurvisie wordt gerefereerd is als een van de uitgangspunten van beleid opgenomen het bevorderen van de ontwikkelingsmogelijkheden en – locaties voor glastuinbouw. Een doorgroeigebied kan ontwikkelingsmogelijkheden bieden voor bestaande bedrijven. De Structuurvisie spreekt zich niet uit over de mogelijke omvang. Het is aan de gemeenteraad om de omvang van bedrijven te bepalen en dat gebeurt nu voor deze locatie in het onderhavige bestemmingsplan.

2.4.2. Bestemmingsplan Buitengebied

Het geldende bestemmingsplan Buitengebied is in deze toelichting al op enkele plaatsen vernoemd. In dit onderdeel wordt een totaal beeld gegeven van de relevante aspecten. Op de hierna volgende uitsnede uit de verbeelding is het bestaande glastuinbouwbedrijf groen omlijnd terwijl de uitbreiding is voorzien van de rode omlijning.

Het groen omlijnd vlak heeft de enkelbestemming Agrarisch- Agrarisch bedrijf, deze bestemming is geregeld in artikel 4. De functieaanduiding 'glastuinbouw' betekent dat hier glastuinbouwbedrijven met kassen zijn toegestaan. Op basis van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 27 juni 2012 nummer 201009842/1/R2 geldt voor het gehele bestemmingsvlak een maximale goothoogte van 6,5 meter.

De zwart omlijnde vlakken zijn bouwvlakken, hier zijn ook reguliere gebouwen, niet zijnde kassen toegestaan.

De gronden met daarin de kleine zwarte plustekens hebben de dubbelbestemming Waarde-Archeologie, deze is geregeld in artikel 30 van de regels. De essentie hiervan is dat in het kader van de vergunningverlening voor bouwwerken en andere werkzaamheden die een bepaalde oppervlakte en diepte overschrijden een rapport moet worden overgelegd waarin de archeologische waarden die mogelijk worden verstoord, worden vastgesteld.

De blauwe plustekens staan voor de gebiedsaanduiding reconstructiewetzone- extensiveringsgebied. Deze aanduiding heeft betrekking op beperkingen inzake de intensieve veehouderij maar de feitelijke betekenis is achterhaald doordat de Reconstructiewet concentratiegebieden per 1 juli 2014 is vervallen.

De twee grillig gevormde vlakken met de letters cb hebben de dubbelbestemming Waarde-Cultuurhistorische bomen. Artikel 31 bepaalt dat een aanlegvergunning nodig is voor het verrichten van werkzaamheden binnen de boomgroeiplaatsen van waardevolle bomen.

Het rood omlijnde vlak betreft de gronden waarop de uitbreiding van het glastuinbouwbedrijf is voorzien. De hiervoor genoemde bepalingen blijven voor zo ver deze relevant zijn voor deze gronden van toepassing. Deze gronden krijgen verder de functie- aanduiding glastuinbouw.

2.4.3. Ruimtelijke kwaliteit

De Verordening ruimte van de provincie bepaalt dat een bestemmingsplan dat voorziet in een ruimtelijke ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied bijdraagt aan de zorg voor het behoud en de bevordering van de ruimtelijke kwaliteit van het betrokken gebied en de naaste omgeving. Onder ruimtelijke ontwikkelingen worden verstaan bouwactiviteiten en planologische gebruiksactiviteiten waarvoor op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit omgevingsrecht een omgevingsvergunning is vereist. Zie art. 1.1 sub 72 van de verordening. In een ruimtelijke onderbouwing moet worden aangegeven op welke wijze aan dit uitgangspunt wordt voldaan. Ten aanzien hiervan wordt het volgende opgemerkt.

De eerste vraag is of voor een voorgenomen ontwikkeling een tegenprestatie dient te worden geleverd in de vorm van landschappelijke inpassing of een investering in de ruimtelijke kwaliteit. De gemeente Laarbeek heeft op 2 oktober 2012 de Landschapsinvesteringsregeling vastgesteld, waarin drie categorieën van ontwikkelingen worden onderscheiden:

- Categorie 1: geen kwaliteitsverbetering vereist. Dit betreft kleine afwijkingen en kleinschalige ontwikkelingen die passen binnen de bestaande bouwmogelijkheden en ontwikkelingen die op zichzelf al primair kwaliteitsverbetering van het landschap tot doel of gevolg hebben.
- Categorie 2: alleen landschappelijke inpassing vereist. Hierbij gaat het om ontwikkelingen met een relatief beperkte invloed op de omgeving, die passend zijn in het buitengebied.
- Categorie 3: bijdrage in ruimtelijke kwaliteitsverbetering vereist. Dit betreft ontwikkelingen die niet binnen categorie 1 of 2 vallen.

De onderhavige ontwikkeling valt onder categorie 3, zodat een investeringsbijdrage is vereist. Een belangrijke vraag is natuurlijk hoe groot in een concreet geval de waardevermeerdering is en welk deel hiervan moet worden ingezet voor ruimtelijke kwaliteitsverbetering. Ook hierbij kan gebruik worden gemaakt van de Landschapsinvesteringsregeling. De investeringsbijdrage bedraagt 20% van de waardevermeerdering van de bestemmingswijziging. De waarde van de verschillende bestemmingen is bepaald in de regeling.

Voor het onderhavige project is de landschapsinvesteringsbijdrage door de gemeente vastgesteld op € 132.000,-- en hierin is een bedrag van € 3000,- inbegrepen als specifieke compensatie voor het verwijderen van enkele zomereiken, wat noodzakelijk is voor het realiseren van het project.

Zie verder paragraaf 3.11 Landschappelijke inpassing en ruimtelijke kwaliteitsverbetering.

3. Ruimtelijke en milieuhygiënische aspecten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de relevante ruimtelijke en milieuhygiënische aspecten. Daarbij wordt getoetst of het project in overeenstemming is met de regelgeving en of het project met het oog op een goede ruimtelijke ordening aanvaardbaar is.

3.1 Aard en omvang van het project

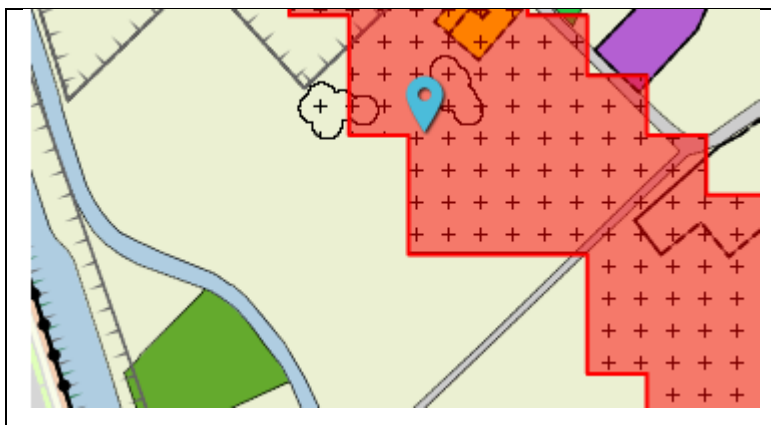
De uitbreiding omvat het realiseren van een glasopstand van ruim 3,4 hectare met een goothoogte van 6,5 meter en een nokhoogte van 7,5 meter. Het waterbassin heeft een oppervlakte van 7000m² en een inhoud van 26000m³.

Mer- beoordeling

Het realiseren van een glasopstand van ruim 3.4 hectare in combinatie met een waterbassin van 26000m³ is geen activiteit waarvoor een m.e.r.- plicht of een m.e.r.- beoordelingsplicht geldt. De drempel is 50 hectare glas.

3.2 Archeologie

Een deel van het plangebied heeft in het bestemmingsplan buitengebied de dubbelbestemming Waarde- Archeologie 2. Dit betreft de gronden die op onderstaande uitsnede uit de verbeelding rood zijn ingekleurd. De regels die in artikel 30 van het bestemmingsplan Buitengebied voor deze bestemming zijn opgenomen, worden integraal overgenomen. Het waterbassin komt binnen deze dubbelbestemming te liggen maar de kassen zijn geprojecteerd buiten het gebied met deze dubbelbestemming. De gronden waarop de dubbelbestemming van toepassing is zijn op onderstaande figuur rood ingekleurd..

In 2013 heeft een herijking plaatsgevonden van het gemeentelijk archeologiebeleid, in welk kader een nieuwe archeologische beleidskaart¹ is vastgesteld met zeven categorieën waarden c.q. verwachtingen. Deze beleidskaart moet als uitgangspunt worden genomen bij nieuwe ontwikkelingen zoals de onderhavige.

¹ Archeologische beleidskaart gemeente Laarbeek, kaartnummer 500899.012 d.d. 18 oktober 2012.

Voor de gronden waar het waterbassin is geprojecteerd is sprake van een hoge verwachtingswaarde (categorie 4) en voor de gronden waar de uitbreiding van de kassen is geprojecteerd geldt een middelhoge verwachtingswaarde (categorie 5). Gezien de omvang van de uitte voeren bodemwerkzaamheden is een archeologisch onderzoek vereist.

Het Bureau voor Archeologie te Utrecht heeft het voorgeschreven archeologisch onderzoek verricht bestaande uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende fase. De bevindingen zijn neergelegd in het rapport met het ISSN nummer 2214-6687 d.d. 7 februari 2017. Dit rapport is als bijlage toegevoegd aan deze Toelichting.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied ligt in de ArcheoRegio 'Brabants zandgebied' en ligt op de geomorfologische kaart op een dekzandrug. Volgens de bodemkaart komen er in de ondergrond van het plangebied hoge bruine enkeerdgronden (esdek) voor. De beleidskaart van de gemeente Laarbeek maakt melding van een mogelijk verstoorde ondergrond.

Uit de boringen blijkt dat er sprake is van bodemverstoring veroorzaakt door menselijke handelingen. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Selectie- advies

Het nieuwe rapport is beoordeeld door de Omgevingsdienst Zuidoost- Brabant. Deze dienst heeft op 16 februari 2017 het selectie- advies opgesteld: 'Advies Archeologische Monumentenzorg 2017-nr. 24'.

In dit advies staat dat verder onderzoek met betrekking tot de gronden waarop de kassen zijn geprojecteerd achterwege kan blijven vanwege de mate van bodemverstoring, die hier al heeft plaatsgevonden in combinatie met de geringe oppervlakte van de bodemverstoring (circa 5% van de oppervlakte van de betrokken gronden) die plaatsvindt bij de bouw van de kassen.

Voor de gronden waarop het waterbassin is geprojecteerd, wordt wel nader onderzoek geadviseerd en wel in de vorm van een proefsleuvenonderzoek voor die gronden waar de bodemverstoring dieper is dan 30 cm beneden maaiveld.

Zoals aan het begin van deze paragraaf is aangegeven, geldt voor deze gronden al de dubbelbestemming Waarde- Archeologie 2. Deze bestemming is geregeld in artikel 30 van de regels. De systematiek van de regeling is dat in het kader van een omgevingsvergunning voor (bouw)werken of werkzaamheden waardoor archeologische waarden kunnen worden aangetast, aan de aangegeven verplichtingen moet worden voldaan. In dit geval is er vanwege de concreetheid en de urgentie van het project voor gekozen om zowel het eerste onderdeel, het vooronderzoek bestaande uit het bureau- en inventariserend veldonderzoek alsook het vervolgonderzoek uit te voeren voordat het bestemmingsplan in procedure wordt gebracht.

Vervolgonderzoek (proefsleuven)

Het vervolgonderzoek (proefsleuven) heeft inmiddels plaatsgevonden. Het is uitgevoerd door Synthegra Archeologie, de rapportage is opgenomen in het rapport 'Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven (onder certificaat protocol 4003) Pater Eustachiuslaan 17-19 te Aarle-Rixtel', projectnummer Synthegra Rapport S170036-b, d.d. 1september 2017.

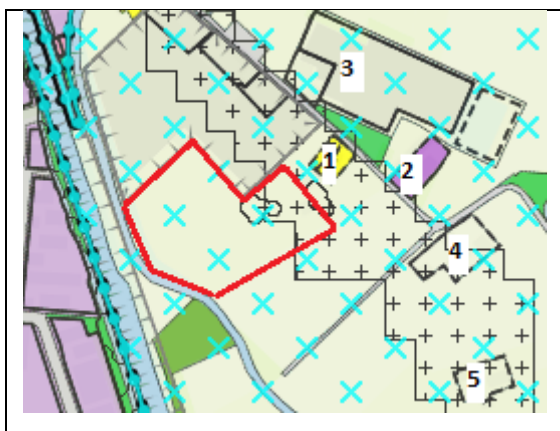
Conclusie

Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen. Om die reden wordt aanbevolen geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren bij bodemversturende activiteiten.

De gemeente Laarbeek onderschrijft deze conclusie.

3.3 Bedrijven en milieuzonering/hinderlijke bedrijvigheid

Een nieuw project mag geen onevenredige hinder veroorzaken voor milieugevoelige bestemmingen in de omgeving zoals woningen en mag evenmin een onevenredige belemmering opleveren voor andere functies in de omgeving zoals agrarische of niet- agrarische bedrijven. De volgende figuur geeft een beeld van de projectlocatie en de omgeving.

Er ligt één burgerwoning in de buurt, deze is aangeduid met het cijfer 1. De afstand van de grens van het bestemmingsvlak Wonen tot aan de kassen is ± 110 meter en de afstand van de woning tot de grens van het uit te breiden bestemmingsvlak Agrarisch- Agrarisch bedrijf is ± 75 meter. Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de richtafstand van 30 meter die in de brochure Bedrijven en milieuzonering van de VNG, editie 2009, wordt aanbevolen tussen woningen en kassen met gasverwarming.

Verder ligt in de buurt een niet- agrarisch bedrijf, aangeduid met het cijfer 2. Dit bedrijf heeft de functieaanduiding 'opslag / stalling'. De afstand tot de grens van het bestemmingsvlak agrarisch bedrijf is ± 100 meter. Zonder nader onderzoek kan worden gesteld dat er over en weer geen sprake is van belemmeringen.

Verder liggen aan deze zijde van de rivier de Aa en de Zuid- Willemsvaart uitsluitend agrarische bedrijven, aangeduid met de cijfers 3,4 en 5. Gezien de onderlinge afstand is ook hier geen sprake van beperkingen. Dat geldt ook voor de niet- agrarische bedrijven aan de andere zijde van de Zuid- Willemsvaart.

3.4 Bodem

Ingenieursbureau Lankelma Geotechniek Zuid B.V. te Oirschot heeft een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd. Het rapport d.d. 27 januari 2017 nummer 1600771 is als bijlage bij deze toelichting gevoegd.

De conclusie en aanbevelingen luiden als volgt:

1. De bovengrond is over het algemeen licht verontreinigd met zware metalen, PCB en plaatselijk ook met PAK. Deze concentraties overschrijden de achtergrondwaarden maar niet de interventiewaarden.
2. In de ondergrond zijn analytisch geen van de onderzochte parameters in verhoogde mate aangetoond. Allen liggen onder achtergrondwaarden.
3. Het grondwater is overwegend licht verontreinigd met barium. Plaatselijk is een licht verhoogd gehalte aan som dichloorpropanen gemeten.
4. Bij inspectie van het terrein zijn geen asbestverdachte (plaat)materialen aangetroffen.
5. Nader bodemonderzoek is gezien deze resultaten niet aan de orde.

3.5 Cultuurhistorie

Op de locatie noch in de nabije omgeving zijn bijzondere cultuurhistorische waarden aanwezig zodat het aspect cultuurhistorie geen nadere bespreking behoeft.

3.6 Externe veiligheid

Het externe veiligheidsbeleid is gericht op de beheersing van de risico's voor de omgeving vanwege gevaarlijke stoffen in inrichtingen, het transport van gevaarlijke stoffen en het gebruik van luchthavens. Twee aspecten zijn in het algemeen van belang: het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR).

Het PR is de kans per jaar dat een persoon dodelijk wordt getroffen door een ongeval, indien deze zich onafgebroken en onbeschermd op een bepaalde plaats zou bevinden. Het PR wordt weergegeven met risicocontouren. Er geldt een grenswaarde (10^{-6}) voor kwetsbare objecten zoals woningen. Binnen deze risicocontour mogen geen nieuwe kwetsbare functies mogelijk worden gemaakt.

Het groepsrisico (GR) wordt uitgedrukt in de kans dat een groep mensen van minimaal een bepaalde omvang overlijdt als direct gevolg van een ongeval in een inrichting waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn. Het GR voor transport wordt uitgedrukt in de kans per jaar per kilometer dat een groep van minimaal 10 personen in de omgeving van een transportroute in één keer het dodelijk slachtoffer wordt van een ongeval op die transportroute. De normen voor het GR hebben een oriënterende waarde, maar uitgangspunt is dat elke verhoging van het GR een verantwoording vereist.

Wanneer een (beperkt) kwetsbaar object binnen het invloedsgebied van een risicobron (inrichting, transportroute of leiding) ligt en wordt gewijzigd, is het externe veiligheidsaspect relevant in het kader van een ruimtelijke ordeningsbesluit.

Onderstaande figuur is een uitsnede uit de risicokaart van Nederland.

Uitsnede risicokaart (bron: www.risicokaart.nl)

Uit de figuur blijkt dat zich twee inrichtingen, waarop het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen van toepassing is, in de relatieve nabijheid van de projectlocatie bevindt. Dit betreft het tankstation met LPG aan de Brugstraat 2 en het tuincentrum met vuurwerkopslag aan de Biezenweg 2. Gezien de onderlinge afstand, minimaal 400 meter en gezien de tussen liggende bebouwing is er geen sprake van risicofactoren die een belemmering vormen voor de uitbreiding.

3.7 Flora en fauna

Algemeen

Bescherming van flora en fauna vindt met name plaats via sectorale regelgeving.

Tot 1 januari 2017 waren dit met name de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Met ingang van 1 januari 2017 zijn deze twee wetten alsmede de Boswet vervangen door de nieuwe Wet natuurbescherming. De provincie is in de meeste gevallen het bevoegd gezag.

De wet regelt onder andere welke activiteiten per definitie verboden zijn ter bescherming van planten en dieren en hun leefomgeving en welke activiteiten slechts mogelijk zijn op basis van een door het bevoegd gezag te verlenen ontheffing of vergunning.

In aansluiting op het voorgaande is het volgende van belang. In het kader van de reikwijdte van de Flora- en faunawet in relatie tot de ruimtelijke ordening heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State², uitgesproken dat de vraag of op grond van die wet voor een project een ontheffing of vrijstelling nodig is in beginsel aan de orde komt in een eventueel op grond van die wet te voeren procedure en niet in de ruimtelijke procedure, zoals die van een bestemmingsplan. Pas als op voorhand redelijkerwijs te verwachten is dat de Flora- en faunawet aan de uitvoering van een project in de weg staat, heeft dit consequenties voor de ruimtelijke procedure. Er is geen aanleiding om te veronderstellen dat de Wet natuurbescherming tot een andere benadering hoort te leiden.

² Bijvoorbeeld de uitspraak van 4 november 2009 nr. 200900795, Bouwrecht 2010 nr. 22 en 10 april 2013, nr. 201109380.

Gezien de aard en omvang van het beoogde project en het gebied waarin het is voorzien, is een quickscan flora en fauna uitgevoerd, waarin al rekening is gehouden met de Wet natuurbescherming.

Quickscan flora en fauna

Buro Maerlant heeft deze Quickscan flora en fauna verricht. Deze heeft bestaan uit een bronnenonderzoek en een veldonderzoek dat is uitgevoerd op 18 april 2016. Op basis van expert judgement is een inschatting gemaakt van het mogelijk voorkomen van beschermde soorten. Dit is afgewogen tegen de toekomstige ontwikkelingen. Doel van het onderzoek is een goed onderbouwde inschatting te geven zodat kan worden gehandeld conform de Flora- en faunawet.

De conclusies en aanbevelingen luiden als volgt.

Beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet in beschermde gebieden krachtens Natura 2000, EHS/ de provinciale verordening ruimte. Het is voldoende aannemelijk dat effecten van de plannen op beschermde gebieden in de omgeving uitgesloten zijn. Uitstraling van verlichting naar de ruimere omgeving dient echter te worden voorkomen. Hoe dit bereikt kan worden, komt hierna aan de orde.

Soorten

In het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden zijn de volgende potentiële en/ of actuele natuurwaarden aangetroffen waar rekening mee gehouden dient te worden:

1. aanwezigheid van een redelijke konijnenpopulatie in het oostelijke deel van het plangebied. Hiervoor geldt de algemene zorgplicht.
2. De mogelijke aanwezigheid van vliegroutes / een vliegroute van vleermuizen ten westen van het plangebied.
3. Algemene broedvogels (niet jaarrond beschermd).
4. De mogelijke ligging van het plangebied nabij of aan de rand van een territorium van de steenuil.
5. Mogelijke aanwezigheid van voortplantingswater van de Alpensalamander.

Effecten

Door bij het voorbereiden en uitvoeren van de (bouw)werkzaamheden de volgende aanbevelingen op te volgen zijn geen negatieve effecten te verwachten op de beschermde soorten in het plangebied zelf of de omgeving.

Konijnen

Als de aanwezige schuur wordt afgebroken verdient het aanbeveling het gangenstelsel zo veel mogelijk ongemoeid te laten. Indien men voornemens is delen van de ondergrond van de schuur te vergraven en/ of te verharderen, is het raadzaam een ecooloog te raadplegen. Buiten de voortplantingsperiode, bij voorkeur vanaf augustus tot januari, hebben aanwezige dieren een kans om bij een juiste uitvoering van de werkzaamheden de plaats waar deze plaatsvinden uit eigen beweging te verlaten.

Vleermuizen en de steenuil (omgeving)

Aanbevolen wordt uitstraling van verlichting naar de omgeving toe te beperken, met name richting het westen, zuiden en oosten. Aanplant van groenelementen aan de randen van het plangebied kan hierbij een positieve bijdrage leveren aan de verbetering van de foerageerbiotoop van de steenuil.

Vogels algemeen

Doordat de kans bestaat dat broedende vogels aanwezig zijn in de nabijheid van de projectlocatie, wordt aanbevolen zowel sloop, eventuele kap van bomen, als het grondwerk uit te voeren buiten het broedseizoen: na half juli en voor half maart. Hetzelfde geldt voor werkzaamheden in de directe nabijheid van beplantingen. Het verstoren van broedende vogels is op grond van de Flora- en faunawet niet toegestaan.

Alpenwatersalamander

Als de aanwezige sloot wordt gedempt, wordt aanbevolen deze te onderzoeken op de aanwezigheid van de Alpenwatersalamander. Wordt diens aanwezigheid geconstateerd dan is dempen mogelijk op basis van een goedgekeurde gedragscode.

Verlichting

Aanbevolen wordt te voorkomen dat verlichting uitstraalt richting de Zuid- Willemsvaart.

3.8 Geluid

Het bestemmingsplan voorziet niet in de mogelijkheid voor het realiseren van een geluidgevoelig object zoals een (bedrijfs) woning. Het aspect geluid behoeft dan ook in dat opzicht geen nadere bespreking.

Wel is onderzoek gedaan naar mogelijke geluidbelasting vanwege de nieuwe kassen op de relevante nabij gelegen geluidgevoelige bestemmingen in de omgeving. Dit betreft de volgende woningen van derden: Pater Eustachiuslaan 8, 11 en 21, Beekerheide 42a, Peeldijk 13 en Willemstraat 13 Dit rapport dat is opgesteld door Van Grinsven Advies te Nuland is als bijlage gevoegd bij deze Toelichting.

De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van de representatieve bedrijfssituatie. Hiervoor worden alle activiteiten die geregeld voorkomen – op meer dan twaalf dagen per jaar- op één dag samen gedacht. Voor de bedrijfsvoering wordt uitgegaan van de maximale capaciteit. De geluidbronnen die in aanmerking zijn genomen, worden in hoofdstuk 2 van het rapport beschreven. Geluidbronnen die een verwaarloosbare bijdrage leveren worden buiten beschouwing gelaten. Welke dit zijn, is vermeld in paragraaf 2.7. Getoetst is aan de geluidnormen die het Activiteitenbesluit stelt.

Bevindingen

Het onderzoek wijst uit dat de geluidbelasting vanwege de inrichting (na uitbreiding met de nieuwe kas) ter plaatse van woningen van derden maximaal 47dB(A) is. Dit betreft de bedrijfswoning Pater

Eustachiuslaan 8. Aan de gangbare normen voor de langtijdgemiddelde geluidniveaus wordt bij alle woningen van derden voldaan.

De piekgeluidniveaus bedragen ter plaatse van woningen maximaal 58 (dag), 41 (avond) en 54dB(A) (nacht). Hiermee wordt voldaan aan de gangbare normen.

Het geluid van de luchtbehandelingskasten in de bestaande kasten is tonaal van karakter maar er worden geen geluidnormen overschreden.

Het geluid van de warmtekrachtcentrale bevat dominant laagfrequente componenten maar het geluidniveau is laag en wordt niet als hinderlijk beoordeeld.

De geluidbelasting vanwege het verkeer van en naar de inrichting, indirecte hinder, is verwaarloosbaar laag.

De conclusie is dat de uitbreiding van de kassen uit akoestisch oogpunt aanvaardbaar is.

3.9 Geurhinder als gevolg van veehouderijen

Het bestemmingsplan voorziet niet in de mogelijkheid voor het realiseren van een geurgevoelig object zoals een (bedrijfs) woning of een andere vorm van bebouwing waar mensen gedurende een langere periode van de dag verblijven. Het aspect geur behoeft dan ook geen nadere beschouwing.

3.10 Infrastructuur en parkeren

De nieuwe kassen sluiten aan op de bestaande kassen en zij worden ook vanuit het bestaande complex toegankelijk. Dit geldt voor zowel personen als goederen. Er hoeft dus geen nieuwe ontsluiting op de openbare weg, Pater Eustachiuslaan te komen.

Het aantal medewerkers van het bedrijf neemt toe met 25. Er is ook na deze uitbreiding voldoende parkeergelegenheid op eigen terrein aan deze zijde van de Pater Eustachiuslaan, dus waar de kassen staan als aan de overzijde. Zie onderstaande foto's. De luchtfoto, afkomstig van www.ruimtelijkeplannen.nl geeft een totaal beeld, terwijl de andere foto een beeld geeft van de parkeerplaats aan de overzijde van de weg op een doordeweekse dag. Er is plaats voor 26 auto's, deze capaciteit was afgestemd op de activiteiten die tot voor kort hier plaatsvonden.

In 2013 zijn de verpakkings- en distributieactiviteiten waar 50 mensen werkzaam waren, verplaatst naar de locatie aan de Peeldijk waardoor de parkeerbehoefte aan de Pater Eustachiuslaan aanmerkelijk is verminderd. Gemiddeld staat er nu een tiental auto's geparkeerd. In de loop van

2017 wordt het kantoor verplaatst naar de locatie Peeldijk 4 waardoor de parkeerbehoefte met nog eens vijf plaatsen vermindert. De hierdoor ontstane parkeerruimte wordt benut om te voorzien in de parkeerbehoefte van de medewerkers in de nieuwe kassen. Verwacht wordt dat de parkeerbehoefte niet meer zal zijn dan 20 plaatsen. Een aanzienlijk deel van de medewerkers komt per fiets of te voet, dat is nu al zo en dit zal in de toekomst niet anders worden.

3.11 Landschappelijke inpassing en investering ruimtelijke kwaliteit

De gemeente Laarbeek heeft aangegeven dat een bedrag van € 132.000,-- geïnvesteerd moet worden in ruimtelijke kwaliteitsverbetering. Dit is inclusief een bedrag van € 3000,-- als compensatie voor het feit dat enkele zomereiken verwijderd moeten worden.

Adviesbureau Milon heeft een landschappelijk inpassingsplan opgesteld dat als bijlage is toegevoegd aan deze ruimtelijke onderbouwing. In dit plan is een opzet voor de concrete landschappelijke inpassing opgenomen alsmede het totale investeringsoverzicht.

Een belangrijk deel van deze investeringsbijdrage bestaat uit de waardevermindering die voortvloeit uit het omzetten van agrarische gronden naar natuur. Daarnaast gaat het om de kosten van aanplant en beheer van landschapselementen en sloop van gebouwen. Een en ander is opgenomen in onderstaande tabel. De normkosten zijn gebaseerd op de subsidieregeling 'Stimuleringskader Groen Blauwe Diensten'. Onderstaande tabel bevat het overzicht.

Kwaliteitsverbeterende maatregelen	eenheid	prijs per eenheid	totaal
Aanleggen landschapselementen	n.v.t.	n.v.t.	€ 23.100,00
Sloop gebouw, niet zijnde glasopstand	m ²	€ 25,00	€ 10.900,00
<u>Afwaardering gronden</u>			
6000 m ² x agrarisch -> 6000 m ² x natuur	m ²	€ 6,50	€ 39.000,00
6000 m ² x €7,50 -> 6000 m ² x € 1,00			
			€ 73.000,00

Het resterende bedrag van € 73.000 wordt aangewend voor het realiseren van ruimtelijke kwaliteitsverbetering elders in de gemeente Laarbeek in de vorm van een of meer landschapsprojecten die in de structuurvisie van de gemeente zijn opgenomen.

Het plan heeft niet alleen betrekking op de uitbreiding maar ook op het bestaande complex waaronder de parkeerplaatsen aan de overzijde van de Pater Eustachiuslaan. De tekening op de volgende pagina geeft de invulling weer.

Het plan omvat twee belangrijke componenten, een inheemse erfafscheiding en een bloemrijk grasland met struweel op de strook grond tussen de kassen en de rivier de Aa. Deze strook grond is minimaal 25 meter breed.

Met dit inrichtingsplan ontstaat een alleszins aanvaardbaar eindresultaat waarbij de betrokken belangen in voldoende mate tot hun recht komen: dit betreft zowel het belang van de initiatiefnemer als het belang van de betrokken overheden (waterschap en gemeente) die streven naar een zo

natuurlijk mogelijke inrichting van het beekdal. Onderstaande figuur is overgenomen uit het definitieve inpassingsplan en laat de situatie ter plaatse van de nieuwe kas en het waterbassin zien.

Over de landschappelijke inpassing en inrichting van het gebied heeft vooroverleg plaatsgevonden met de gemeente en het waterschap Aa & Maas.

3.12 Luchtkwaliteit

Bij een nieuw project moet onderzocht worden of het van invloed is op de luchtkwaliteit met name waar het gaat om fijnstof (PM_{10}) en stikstofdioxide (NO_2). Hierbij moet aannemelijk gemaakt worden, dat luchtkwaliteit 'niet in betekenende mate' aangetast wordt. Daartoe is een algemene maatregel van bestuur 'Niet in betekenende mate' (Besluit NIBM) en een ministeriële regeling NIBM (Regeling NIBM) vastgesteld waarin de uitvoeringsregels vastgelegd zijn die betrekking hebben op het begrip NIBM.

De regels maken onderscheid in projecten die wel en 'niet in betekenende mate' (NIBM) bijdragen aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Als een project NIBM aan de luchtkwaliteit bijdraagt, hoeft geen uitgebreid luchtonderzoek meer uitgevoerd te worden.

Een glastuinbouwbedrijf met een permanente en verwarmde glasopstand van 2 hectare of meer valt niet onder de NIBM- projecten. Dit blijkt uit Bijlage 1 van de Regeling NIBM.

Om mogelijke gevolgen voor de luchtkwaliteit in beeld te brengen heeft Agron Advies nader onderzoek gedaan. De bevindingen zijn opgenomen in het bij deze Toelichting gevoegde document 'Rapportage Wet luchtkwaliteit Pater Eustachiuslaan 17-18- te Aarle- Rixtel, d.d. 13 juni 2016. Het betreft hier een project van een zodanig beperkte omvang dat de immissieberekeningen kunnen worden uitgevoerd met het programma ISL3a v2015.

De hierbij relevante bronnen zijn: de warmtekrachtkoppeling (WKK), de verwarmingsketel 1 die alleen in werking is op momenten dat de WKK wordt onderhouden, een huishoudketel die dagelijks in werking is gedurende 10 uur per dag en de interne verkeersbewegingen.

De berekening heeft de volgende resultaten opgeleverd ter plaatse van de in de omgeving gelegen gevoelige objecten.

Ontvangerpunt	Concentratie PM ₁₀ (µg/m³)	overschrijdingsdagen	Concentratie PM _{2,5} (µg/m³)	Concentratie NO _x (µg/m³)
Pater Eustachiuslaan 23	22,43	10,7	14,01	19,95
Pater Eustachiuslaan 21	22,43	10,7	14,01	19,95
Pater Eustachiuslaan 11a	22,77	11,3	14,32	19,76
Pater Eustachiuslaan 8a	22,77	11,3	14,32	20,09
Pater Eustachiuslaan 8	22,77	11,3	14,32	19,95

Conclusie

Voor PM₁₀ geldt een grenswaarde van 40µg/m³, waarbij het aantal dagen waarop de 24-uur gemiddelde concentratie wordt overschreden maximaal 35 mag bedragen. Voor NO₂ geldt een grenswaarde van 40 µg/m³.

Geconcludeerd kan worden dat aan de normen wordt voldaan.

3.13 Waterhuishouding

In de toelichting bij een bestemmingsplan dient op basis van artikel 3.1.6 lid 1 sub b Bro te worden beschreven op welke wijze rekening is gehouden met de waterhuishouding. Waterschap Aa en Maas is de waterbeherende instantie.

Sinds 1 maart 2015 hanteren de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en De Dommel nieuwe waterregels. Deze nieuwe regels (Keur) zijn eenvoudiger en er is minder vaak een vergunning nodig dan voorheen. Activiteiten rondom kleine watergangen zijn in veel gevallen zelfs vrijgesteld van regels. Ook de Handreiking watertoets is per 1 maart 2015 aangepast. Het doel van de regels is om de wateraanvoer en waterafvoer te bergen, Noord- Brabant te beschermen tegen overstromingen en de gevolgen van droogte te beperken. Het hydrologisch neutraal ontwikkelen van projecten is hierbij een belangrijk uitgangspunt.

Adviesbureau Milon uit Schijndel heeft de watertoets uitgevoerd. De bevindingen zijn opgenomen in het rapport 'Watertoets ter plaatse van de Pater Eustachiuslaan 17 te Laarbeek', d.d. 25 februari 2016, projectnummer 20151803. Het rapport is als bijlage bij deze toelichting gevoegd.

Er wordt 3,53 ha kassen toegevoegd waardoor de totale oppervlakte van de kassen op ± 8,75 ha uitkomt.

Het afvalwater wordt evenals dit in de huidige situatie het geval is, afgevoerd naar het gemeentelijk rioolstelsel. De aansluiting hierop gebeurt in overleg met de rioolbeheerder, de gemeente Laarbeek.

Voor de opvang van het hemelwater van zowel de nieuwe als de reeds bestaande kassen wordt een waterbassin aangelegd met een capaciteit van 26000m³. Het volume water dat beschikbaar dient te zijn voor bedrijfsdoeleinden bedraagt 19000m³. Het te bergen volume hemelwater voor de extra kassen bedraagt 2100m³. Het extra volume in het waterbassin bedraagt dan 3900m³ en deze restcapaciteit kan worden benut voor piekmomenten in de hemelwateraanvoer.

De capaciteit is daarmee voldoende voor de bedrijfsprocessen en voor het bergen van hemelwater in verband met de toename in verharding (bebouwing) en het bassin dient tevens als buffer bij extreme neerslag. Middels een overstort wordt geloosd op de zuidelijk gelegen watergang die hiervoor geschikt wordt gemaakt en die afvoert op de Aa.

Door de aanleg van deze voorziening wordt tegemoet gekomen aan de uitgangspunten van het waterschap en wordt hydrologisch neutraal ontwikkeld.

4. Uitvoerbaarheid

In artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening is aangegeven aan welke onderwerpen in de toelichting bij een bestemmingsplan in ieder geval aandacht moet worden besteed. Dit betreft onder andere de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan en de wijze waarop burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding zijn betrokken.

4.1 Financieel-economische uitvoerbaarheid

Het project is een particulier initiatief en komt geheel voor rekening van de initiatiefnemer. Met de initiatiefnemer is een anterieure overeenkomst afgesloten als bedoeld in artikel 6.24 van de Wet ruimtelijke ordening waarin het verhaal van de kosten die de gemeente voor dit project moet maken zoals voor ambtelijke begeleiding en het voeren van de voorgeschreven procedure is geregeld. Er zijn dus voor de gemeente geen kosten aan verbonden.

In de anterieure overeenkomst is ook een artikel opgenomen inzake mogelijke planschade. Deze regeling vloeit voort uit in artikel 6.4a van genoemde wet op grond waarvan de gemeente Laarbeek eventuele planschadeclaims kan verhalen op de initiatiefnemer.

4.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

In het kader van het overleg als bedoeld in artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening is het conceptbestemmingsplan toegezonden aan:

- Provincie Noord-Brabant
- Waterschap Aa en Maas

5. Juridische aspecten

Bij het onderhavige bestemmingsplan wordt aangesloten bij de regels van het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied' met dien verstande dat de goothoogte niet 6.50m¹ mag zijn maar 7.50m¹. Deze maat is opgenomen in de bouwregels van het nog niet in procedure gebrachte bestemmingsplan Buitengebied 1^e herziening.

In het kader van de beroepsprocedure bij de Raad van State van het thans onherroepelijke bestemmingsplan Buitengebied heeft de gemeente naar aanleiding van ingesteld beroep al aangegeven dat met 7.50m¹ kan worden ingestemd en dat deze maat t.z.t. in het bestemmingsplan zou worden opgenomen.

Verder wordt de dubbelbestemmingen 'Waarde - Archeologie 2' en Waarde- Cultuurhistorie voor zover deze op het perceel van toepassing zijn opgenomen.

De verbeelding en de benamingen zijn conform de landelijke Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP 2012) opgesteld.